

ZAKON
O UREĐENJU TRŽIŠTA POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA

I. OPŠTE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuju se način i mjere uređenja tržišta poljoprivrednih proizvoda, uslovi za aktiviranje pojedinih mjera uređenja tržišta, korisnici mjera uređenja tržišta poljoprivrednih proizvoda, njihova kontrola i druga pitanja od značaja za tržište poljoprivrednih proizvoda.

Značenje izraza

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) **tržišna godina** je period u kojem se u određenom sektoru iz člana 3 stava 1 ovog zakona sprovode mjere uređenja tržišta.
- 2) **AMIS sistem** je tržišno-informacioni sistem u poljoprivredi, putem kojeg se prikupljaju, obrađuju i objavljuju podaci o cijenama i količinama određenih poljoprivrednih proizvoda.
- 3) **javne intervencije** su mjere otkupa, skladištenja i prodaje proizvoda koje se sprovode u slučaju poremećaja na tržištu.
- 4) **interventna cijena** je cijena po kojoj se vrši otkup proizvoda tokom javnih intervencija.
- 5) **referentna cijena** je jedinična vrijednost poljoprivrednih proizvoda na osnovu koje se donosi odluka o pokretanju, odnosno prestanku mjera intervencija na tržištu.
- 6) **pomoć za privatno skladištenje** je naknada dijela troškova skladištenja u privatnim skladištima koja se odobrava u slučaju pada cijena na tržištu u odnosu na referentnu cijenu.

Lista poljoprivrednih proizvoda

Član 3

Uređenje tržišta u skladu sa odredbama ovog zakona primjenjuje se na poljoprivredne proizvode iz sljedećih sektora:

- 1) žitarice;
- 2) šećer;
- 3) hmelj;
- 4) maslinovo ulje i stone masline;
- 5) voće i povrće;
- 6) prerađevine voća i povrća;
- 7) vino;
- 8) živo drveće i cvijeće;
- 9) goveđe meso;
- 10) svinjsko meso;
- 11) ovčje i kozje meso;
- 12) jaja i živinsko meso;
- 13) mlijeko i mliječni proizvodi;
- 14) pčelarski proizvodi;
- 15) ostali proizvodi.

Lista proizvoda za svaki sektor iz stava 1 ovoga člana utvrđuje se propisom organa državne uprave nadležnog za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Ažuriranje liste iz stava 2 ovog člana vrši se u skladu sa izmjenama Carinske tarife, u procesu usklađivanja sa Kombinovanim nomenklaturom Evropske unije i Harmonizovanim sistemom.

Tržišne godine **Član 4**

Vremenski period tokom kojeg se sprovode mjere uređenja tržišta poljoprivrednih proizvoda su:

- 1) od 1. januara do 31. decembra za sektor voća i povrća, prerađevina od voća i povrća i banana;
- 2) od 1. jula tekuće do 30. juna naredne godine, za sektore žitarica, maslinovog ulja i stonih maslina, mlijeka i mliječnih proizvoda, sjemena, kao i lana i konoplje;
- 3) od 1. avgusta tekuće do 31. jula naredne godine, za sektor vina.

Za proizvode iz člana 3 stav 1 ovog zakona, vremenski period tokom kojeg se sprovode mjere uređenja tržišta poljoprivrednih proizvoda utvrđuje se propisom Ministarstva.

Sprovođenje mjera uređenja tržišta **Član 5**

Prilikom sprovođenja mjera uređenja tržišta poljoprivrednih proizvoda Ministarstvo obavlja sljedeće zadatke:

- 1) priprema i objavljuje javne tendere;
- 2) prima, evidentira, kontroliše i obrađuje zahtjeve korisnika mjera uređenja tržišta;
- 3) odobrava i sprovodi plaćanja u cilju sprovođenja mjera uređenja tržišta;
- 4) donosi odluke i sklapa ugovore kojima se utvrđuju prava i obaveze korisnika mjera uređenja tržišta;
- 5) sprovodi administrativnu kontrolu i kontrolu na terenu za sve mjere osim mjera iz člana 14 ovoga zakona;
- 6) pred nadležnim sudovima pokreće postupke u vezi sa svojim odlukama i zaključenim ugovorima za sprovođenje mjera uređenja tržišta;
- 7) podnosi krivične prijave u slučaju kada ocijeni da su u sprovođenju mjera uređenja tržišta prekršene odredbe krivičnog zakona.

Ministarstvo može ovlastiti druga tijela, kontrolne kuće i laboratorije da izvrše kontrolu na terenu iz stava 1 tačka 5 ovog člana.

Korisnici mjera za uređenje tržišta poljoprivrednih proizvoda dužni su da omoguće obavljanje kontrole na terenu i tokom sprovođenja kontrole na terenu da dostave na uvid podatke i dokumentaciju.

U slučaju sprječavanja izvršenja kontrole na terenu Ministarstvo donosi odluku o odbijanju zahtjeva za sticanje prava na korišćenje mjera uređenja tržišta.

Administrativna kontrola **Član 6**

Ministarstvo vrši administrativnu kontrolu zahtjeva za pojedine mjere uređenja tržišta i kontrolu usklađenosti svih podnešenih zahtjeva sa zakonom.

Način sprovođenja administrativne kontrole iz stava 1 ovoga člana utvrđuje se propisom Ministarstva.

Prikupljanje podataka i izvještavanje o cijenama poljoprivrednih proizvoda

Član 7

U cilju prikupljanja podataka o cijenama i količinama određenih poljoprivrednih proizvoda sa domaćeg reprezentativnog tržišta, njihovu administrativnu kontrolu i kontrolu na terenu, kao i obradu i izvještavanje za domaće potrebe i potrebe izvještavanja prema Evropskoj komisiji uspostavlja se AMIS sistem.

Uslovi i način određivanja reprezentativnih tržišta poljoprivrednih proizvoda na kojima se vrši prikupljanje cijena, uslove koje moraju ispuniti fizička i pravna lica koja su u obavezi da dostavljaju podatke za potrebe AMIS sistema, vrstu, opseg, način, rokove i učestalost dostavljanja podataka, kao i sprovođenje administrativnih kontrola i kontrola na terenu utvrđuje se propisom Ministarstva.

Obaveze korisnika mjera uređenja tržišta

Član 8

Korisnik mjera uređenja tržišta dužan je dostavljati tražene podatke vezane za sprovođenje pojedinih mjera uređenja tržišta Ministarstvu.

Podaci iz stava 1 ovoga člana smatraju se poslovnom tajnom i mogu se dostaviti drugim licima samo ako je to utvrđeno posebnim zakonom ili uz pisanu saglasnost korisnika mjera uređenja tržišta.

Korisnik mjera uređenja tržišta dužan je vratiti sredstva dobijena na osnovu netačnih podataka, kao i sredstva dobijena suprotno uslovima i odredbama ovog zakona.

Korisnik mjera uređenja tržišta koji nije vratio sredstva iz stava 3 ovoga člana ne može ostvarti pravo na podršku koje se ostvaruje kroz mjere uređenja tržišta propisane ovim zakonom do izmirenja nastalih novčanih obaveza.

O povraćaju sredstava iz stava 3 ovoga člana Ministarstvo donosi rješenje.

U slučajevima navedenim u stavu 4 ovoga člana korisniku se neće odobriti novi zahtjev za podršku u okviru mjere uređenja tržišta propisane ovim zakonom u periodu od jedne godine, računajući od dana povraćaja sredstava.

Korisnici mjera uređenja tržišta moraju čuvati dokumentaciju pet godina od dana podnošenja zahtjeva na osnovu kojeg su ostvarili pravo.

Vrsta, obim, način, rokovi i dinamika dostavljanja podataka iz stava 1 ovoga člana utvrđuje se propisom Ministarstva.

II. MJERE NA UNUTRAŠNJEM TRŽIŠTU

Mjere i pravila na unutrašnjem tržištu

Član 9

Mjere i pravila na unutrašnjem tržištu poljoprivrednih proizvoda obuhvataju:

- 1) javne intervencije;
- 2) pomoć za privatno skladištenje;
- 3) posebne interventne mjere;

- 4) programe podrške u pojedinim sektorima;
- 5) pravila koja se odnose na proizvodnju i uslove stavljanja proizvoda na tržište;
- 6) posebna pravila u pojedinim sektorima;
- 7) pravila koja se odnose na proizvođačke grupe i organizacije, odnosno udruženja proizvođačkih organizacija i sektorske organizacije;
- 8) ugovorne odnose u sektoru.

Javne intervencije

Član 10

Javne intervencije sprovode se za određene proizvode u sektorima žitarica, goveđeg mesa i mlijeka i mliječnih proizvoda.

Odluku o pokretanju, odnosno prestanku javne intervencije za proizvode iz stava 1 ovog člana donosi Vlada na prijedlog Ministarstva.

Otkup u okviru javne intervencije iz stava 1 ovog člana sprovodi se po interventnoj cijeni, koja se utvrđuje putem javnog nadmetanja ili na osnovu odluke Vlade.

Interventna cijena iz stava 3 ovog člana ne može biti veća od referentne cijene koju utvrđuje Vlada.

Prodaja proizvoda otkupljenih u okviru javne intervencije mora se obavljati na način kojim ne dolazi do poremećaja na tržištu, osigurava jednak pristup proizvodima i jednako postupanje prema kupcima.

U okviru javne intervencije iz stava 1 ovog člana mogu se otkupljivati jedino proizvodi porijeklom iz Crne Gore.

Uslove za proizvode koji su predmet javne intervencije, period sprovođenja javne intervencije, uslove pod kojima će biti otvorene javne intervencije, količinska ograničenja za proizvode u javnim intervencijama, visinu referentne cijene, način formiranja i utvrđivanja visine interventne cijene, kapacitet, izgled i tehničke uslove koje moraju ispunjavati skladišta, opremu neophodnu za funkcionisanje skladišta, uslove skladištenja otkupljenih proizvoda, uslove i način prodaje proizvoda iz javnih intervencija i način sprovođenja kontrole na terenu utvrđuje se propisom Vlade.

Pomoć za privatno skladištenje

Član 11

Pomoć za privatno skladištenje odobrava se za određene proizvode u sektorima maslinovog ulja, goveđeg, svinjskog, ovčjeg, jagnječeg i kozjeg mesa, mlijeka i mliječnih proizvoda u slučaju pada cijena na tržištu u odnosu na referentnu cijenu.

Referentna cijena iz stava 1 ovog člana utvrđuje se propisom Vlade.

Odluku o pokretanju postupka pomoći za privatno skladištenje kojom se utvrđuje novčani iznos pomoći za privatno skladištenje ili se određuje da se visina pomoći privatnom skladištenju utvrđuje putem javnog nadmetanja, odnosno odluku o prestanku pomoći, donosi Vlada na prijedlog Ministarstva.

Pomoć za privatno skladištenje iz stava 1 ovoga člana može se odobriti jedino za proizvode porijeklom iz Crne Gore.

Proizvodi i uslovi za proizvode koji su predmet privatnog skladištenja, period sprovođenja privatnog skladištenja, uslovi pod kojima će se sprovođiti privatno skladištenje, količinska ograničenja

za proizvode u postupku privatnog skladištenja, način formiranja i utvrđivanje visine naknade za privatno skladištenje, sadržinu ugovora između Ministarstva i korisnika mjere pomoći za privatno skladištenje i način sprovođenja kontrole na terenu utvrđuje se propisom Vlade.

Posebne interventne mjere

Član 12

Sprovođenje posebnih interventnih mjera radi otklanjanja poremećaja na tržištu nastalih značajnim rastom ili padom cijena ili drugim događajima i okolnostima koji značajno remete tržište ili prijete njegovim remećenju ili ozbiljnih poremećaja na tržištu koji se mogu direktno pripisati bolestima životinja ili gubitku povjerenja potrošača do kojeg je došlo zbog postojanja opasnosti za zdravlje ljudi, životinja ili biljaka utvrđuje se propisom Vlade.

Mjere iz stava 1 ovog člana biće donjete u slučajevima kada se pokaže da druge mjere intervencija na tržištu propisane ovim zakonom nijesu dovoljne.

Uvođenje mjera iz stava 1 ovog člana ne može biti u suprotnosti sa međunarodno preuzetim obavezama od strane Vlade.

Programi podrške

Član 13

U sektorima mlijeka i mliječnih proizvoda, maslinovog ulja i stonih maslina, voća i povrća, vina, kao i u pčelarskom sektoru, mogu se sprovoditi programi podrške.

Programi podrške iz stava 1 ovog člana u sektorima mlijeka i mliječnih proizvoda, voća i povrća, vina, kao i u sektoru pčelarstva sprovode se na osnovu nacionalnih programa koje odobrava Ministarstvo.

Podrška u sektoru mlijeka i mliječnih proizvoda sprovodi se u okviru programa „Mlijeko za škole“.

Podrška u sektoru maslinovog ulja i stonih maslina odobrava se za aktivnosti proizvođačkih organizacija, udruženja proizvođačkih organizacija ili sektorskih organizacija predviđenih njihovim programom rada.

Podrška u sektoru voća i povrća odobrava se za:

- 1) aktivnosti proizvođačkih organizacija i/ili njihovih udruženja predviđene operativnim programom;
- 2) sprovođenje programa „Voće za škole“.

Podrška u sektoru vina može se odobriti za jednu ili više sljedećih mjera:

- 1) promocija;
- 2) restrukturiranje i konverzija vinograda;
- 3) zelena berba;
- 4) zajednički fondovi;
- 5) investicije;
- 6) inovacije u sektoru vina;
- 7) destilacija nusproizvoda.

Podrška u sektoru pčelarstva može se odobriti za jednu ili više od sljedećih mjera:

- 1) tehnička pomoć pčelarima i udruženjima pčelara;
- 2) suzbijanje štetočina u košnicama i bolesti, pogotovo varooze;
- 3) racionalizacija troškova selidbe košnica;

- 4) mjere za pomoć laboratorijama koje vrše analizu pčelarskih proizvoda;
- 5) mjere kojima se podstiče obnova pčelinjeg fonda;
- 6) saradnja sa tijelima specijalizovanim za sprovođenje programa primijenjenih istraživanja u području pčelarstva i pčelarskih proizvoda;
- 7) praćenje tržišta;
- 8) poboljšanje kvaliteta proizvoda.

Uslovi i način izrade i sprovođenja programa podrške, korisnici podrške, period u kojem se podrška realizuje, prihvatljivi proizvodi za podršku, prihvatljivi troškovi i način obračuna podrške, iz st. 3, 4, 5, 6 i 7, , način podnošenja zahtjeva i način sprovođenja administrativne i kontrole na terenu utvrđuje se propisom Ministarstva.

Uslovi i način sprovođenja mjera uređenja tržišta u sektoru voća i povrća, sistem posebne pomoći u vidu podrške proizvođačkim organizacijama i podrške financiranju njihovih operativnih fondova i operativnih programa, način podnošenja zahtjeva i postupanje po zahtjevu za podršku utvrđuje se propisom Vlade.

Klasifikacija i označavanje mesa

Član 14

Goveđe i svinjsko meso namijenjeno javnoj intervenciji ili pomoći za privatno skladištenje, odnosno koje se stavlja na tržište, mora biti klasifikovano ili biti od trupova, polovina i četvrtina kod kojih je obavljeno klasifikovanje.

Goveđe meso namijenjeno javnoj intervenciji ili podršci za privatno skladištenje mora biti dobijeno od životinja starijih od 8 mjeseci.

Svinjsko meso namijenjeno javnoj intervenciji ili podršci za privatno skladištenje mora biti dobijeno od životinja koje nijesu korišćene u priplodu.

Izuzetno od st. 1 i 2 ovog člana, u objektima u kojima godišnji prosjek klanja na nedjeljnom nivou ne prelazi 75 grla goveda, odnosno 200 grla svinja, klasifikovanje nije obavezno.

Za ovčje i kozje meso namijenjeno pomoći za privatno skladištenje, odnosno koje se stavlja na tržište, Ministarstvo može propisati obavezu klasifikovanja.

Način, uslovi, postupak razvrstavanja i ocjenjivanja, postupak obrade, označavanje trupova i mesa za goveda starija od 8 mjeseci, svinje, ovce i koze, utvrđivanje mase trupova i njihovo označivanje propisanim oznakama, uslovi koje moraju ispuniti lica koje sprovode postupak razvrstavanja i označivanja trupova, uslovi koje treba da ispunjavaju trupovi koji potiču od goveda starih od 8 mjeseci, svinje ovce i koze i koji su uvezeni iz drugih zemalja, kao i kontrola nad obavljanjem ovih poslova utvrđuje se propisom Ministarstva.

Stavljanje proizvoda na tržište

Član 15

Proizvodi iz sektora voća i povrća, prerađevina od voća i povrća, mazive masti, jaja, živinsko meso, žive biljke, maslinovo ulje i stone masline koji se stavljaju na tržište moraju biti u skladu sa opštim tržišnim standardima.

Za proizvode iz sektora voća i povrća, prerađevina od voća i povrća, mazive masti, jaja, živinsko meso, žive biljke, maslinovo ulje i stone masline specifični tržišni standardi utvrđuju se propisom Ministarstva.

Izuzeto od stava 1 ovoga člana, u sektoru voća i povrća proizvodi ne moraju biti usklađeni sa tržišnim standardima u sljedećim slučajevima:

- 1) ako su označeni riječima „namijenjeni za preradu” ili „za prehranu životinja” ili drugim odgovarajućim riječima;
- 2) ako ih proizvođač ustupa bez naknade na svojem posjedu na potrošače za njihovu ličnu upotrebu;
- 3) ako su oguljeni ili narezani i na taj način „pripremljeni za jelo” ili „spremni za kuvanje”;
- 4) ako se stavljaju na tržište kao jestive klice nakon što proklije sjeme biljaka razvrstanih kao voće i povrće;
- 5) ako ih uzgajivač prodaje ili isporučuje stanicama za pripremu i pakovanje ili objektima za skladištenje, ili otprema sa svog gazdinstva u stanice za pripremu i pakovanje;
- 6) ako se otpremaju iz objekata za skladištenje u stanice za pripremu i pakovanje.

Izuzetno od stava 2 ovoga člana, proizvodi iz sektora voća i povrća koji se potrošaču prodaju kao svježi, mogu se staviti na tržište jedino ako su u skladu s opštim tržišnim standardima.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, u sektoru jaja proizvodi ne moraju biti usklađeni sa tržišnim standardima za proizvode koje proizvođač direktno prodaje krajnjem potrošaču na mjestu proizvodnje ili na lokalnoj pijaci ili putem prodaje od vrata do vrata u proizvodnoj regiji.

Uslovi pod kojima se mogu koristiti određene definicije, oznake i prodajne oznake za proizvode koji se stavljaju na tržište, u sektorima goveđeg mesa, vina, mlijeka i mliječnih proizvoda, živinskog mesa, jaja, mazivih masti i maslinovog ulja i stonih maslina, utvrđuju se propisom Ministarstva.

Uslovi korišćenja neobaveznih rezervnih oznaka s ciljem informiranja potrošača o posebnim prepoznatljivim obilježjima proizvoda utvrđuje se propisom Ministarstva.

Pravila za stavljanje proizvoda na tržište iz st. 1, 3, 6 i 7 ovoga člana, izuzeci od primjene tržišnih standarda, sadržina i način izdavanja potvrde o usklađenosti proizvoda sa tržišnim standardima, način sprovođenja kontrole usklađenosti proizvoda sa propisanim pravilima, metode i učestalost kontrole i analiza rizika, naknada za kontrolu usklađenosti, postupak kada proizvodi ne zadovoljavaju tržišne standarde, izvještavanje o usklađenosti proizvoda sa propisanim tržišnim standardima, označavanje proizvoda, uslovi za stavljanje na tržište, granični prelazi određeni za uvoz proizvoda utvrđuje se propisom Ministarstva.

Posebne odredbe u sektoru voća i povrća

Član 16

Trgovci koji stavljaju na tržište svježe voće i povrće moraju biti upisani u Registar trgovaca (u daljem tekstu: registar).

Registar iz stava 1 ovog člana uspostavlja i vodi Ministarstvo.

Izuzetno od stava 1 ovoga člana upis u registar nije obavezan za:

- 1) trgovce čije su djelatnosti izuzete od obaveze poštovanja tržišnih standarda u skladu sa članom 14 stav 4 ovog zakona;
- 2) fizička i pravna lica čije su djelatnosti u sektoru voća i povrća ograničene na prevoz robe ili na prodaju u fazi prodaje na malo.

Ministarstvo donosi rješenje o upisu u registar iz stava 1 ovoga člana na zahtjev trgovaca ukoliko ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom.

Ministarstvo će rješenjem brisati trgovca upisanog u registar iz stava 1 ovoga člana ukoliko:

- 1) trgovac podnese zahtjev za brisanje iz registra;
- 2) ako se postupku inspekcijuskog nadzora utvrdi da trgovac ne obavlja poslove za koje je upisan u skladu s ovim zakonom ili kada se uslovi za brisanje utvrde kao mjera nadležnog inspekcijuskog organa.

Ministarstvo može rješenjem ovlastiti trgovce upisane u registar iz stava 1 ovog člana za kontrolu usklađenosti voća i povrća sa tržišnim standardima iz člana 14 stava 2 ovog zakona ukoliko ispunjavaju uslove u skladu sa ovim zakonom.

Izvršene kontrole iz stava 4 ovog člana ovlašćeni trgovci dužni su da upisuju u evidencioni karton.

Uslove za upis u registar, način vođenja registra, obrazac zahtjeva za upis u registar i za ovlašćenje trgovca, obrazac evidencionog kartona, uslove pod kojima se trgovci mogu ovlastiti za kontrolu usklađenosti voća i povrća sa tržišnim standardima i način sprovođenja kontrole na terenu utvrđuje se propisom Ministarstva.

Posebne odredbe u sektoru mlijeka

Član 17

Prvi otkupljivači, odnosno mljekare ili druga lica koja vrše otkup sirovog mlijeka dužni su da prijavljuju Ministarstvu količinu sirovog mlijeka koja im je dostavljena svakog mjeseca.

Sadržaj i rokovi za izvještaje iz stava 1 ovog člana utvrđuje se propisom Ministarstva.

Proizvođačke organizacije, udruženja proizvođačkih organizacija i sektorske organizacije

Član 18

Na zahtjev proizvođačkih organizacija Ministarstvo donosi rješenje o priznavanju proizvođačkih organizacija osnovanih na inicijativu proizvođača u sektorima voća i povrća, maslinovog ulja i stonih maslina, kao i mlijeka i mliječnih proizvoda, u cilju ostvarivanja prava na korišćenje mjera uređenja tržišta poljoprivrednih proizvoda.

Ministarstvo može donijeti rješenje o priznavanju proizvođačkih organizacija i u drugim sektorima iz člana 3 stava 1 ovog zakona.

Uslovi za priznavanje proizvođačkih organizacija

Član 19

Prilikom priznavanja proizvođačke organizacije moraju:

- 1) biti registrovane kao pravno lice osnovano na inicijativu poljoprivrednih proizvođača;
- 2) imati statut kojim je definisan način vođenja proizvođačke organizacije, kao i prava i obaveze članova;

- 3) imati najmanje 5 članova;

- 4) ostvarivati minimalni obim ili minimalnu vrijednost proizvodnje namijenjene tržištu.

Proizvođačke organizacije u svom programu rada moraju imati najmanje jedan od sljedećih ciljeva:

- 1) planiranje proizvodnje u skladu sa potrebama tražnje na tržištu, a posebno u pogledu kvaliteta i količine proizvoda;

- 2) koncentrisanje ponude i plasiranje na tržište proizvoda članova organizacije, uključujući putem direktne prodaje;

- 3) racionalizaciju troškova proizvodnje i povraćaja ulaganja u skladu sa standardima životne sredine i standardima dobrobiti životinja kao i stabilizaciju proizvođačkih cijena;

- 4) sprovođenje istraživanja i pokretanje inicijativa o održivim metodama proizvodnje, inovativnim praksama, konkurentnosti i kretanjima na tržištu;

- 5) promocija i pružanje tehničke pomoći za postupanje u skladu sa Kodeksom dobre poljoprivredne prakse;

6) podsticanje i pružanje tehničke pomoći za korišćenje proizvodnih standarda, poboljšanje kvaliteta proizvoda i razvoj proizvoda sa zaštićenom oznakom porijekla ili zaštićenom oznakom geografskog porijekla, ili obuhvaćenih nacionalnom oznakom kvaliteta;

7) upravljanje nusproizvodima, a naročito otpadom, kako bi se zaštitio kvalitet vode, zemljišta, pejzaž i sačuvao ili podstakao biodiverzitet;

8) doprinos održivom korišćenju prirodnih resursa i ublažavanju klimatskih promjena;

9) razvoj inicijativa u području promocije i stavljanja na tržište;

10) upravljanje fondovima u okviru operativnih programa u sektoru voća i povrća;

11) pružanje obavezne tehničke pomoći za korišćenje terminskih tržišta i sistema osiguranja.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, proizvođačke organizacije u sektoru voća i povrća moraju u svom programu rada imati najmanje jedan od sljedećih ciljeva:

1) planiranje proizvodnje u skladu sa potrebama tražnje na tržištu, a posebno u pogledu kvaliteta i količine proizvoda;

2) koncentrisanje ponude i plasiranje na tržište proizvoda članova organizacije, uključujući putem direktne prodaje;

3) racionalizaciju troškova proizvodnje i povraćaja ulaganja u skladu sa standardima životne sredine i stabilizaciju proizvođačkih cijena.

Izuzeto od stava 3 ovoga člana, proizvođačke organizacije u sektoru mlijeka moraju u svom programu rada imati najmanje jedan od sljedećih ciljeva:

1) planiranje proizvodnje i njeno prilagodjavanje tražnji na tržištu, a posebno u pogledu kvaliteta i ponudjenih količina;

2) koncentrisanje ponude i plasiranje na tržište proizvoda svojih članova;

3) racionalizaciju troškova proizvodnje i stabilnost proizvođačkih cijena.

Statutom iz stava 1 ovog člana članovima proizvođačke organizacije mora se omogućiti način demokratske kontrole rada njihove organizacije i odluka koje donosi, trebaju se utvrditi pravila u vezi sa proizvodnjom, stavljanjem na tržište i izvještavanjem koja moraju poštovati članovi organizacije i kojima se određuju ostale obaveze i prava članova.

Statutima proizvođačkih organizacija u sektoru voća i povrća treba biti propisano da njihovi članovi moraju stavljati na tržište svoju cjelokupnu proizvodnju voća i povrća putem proizvođačke organizacije.

Priznavanje proizvođačkih organizacija

Član 20

Ministarstvo može izvršiti priznavanje udruženja proizvođačkih organizacija, nastalih na inicijativu već priznatih proizvođačkih organizacija.

Udruženja proizvođačkih organizacija iz stava 8 ovoga člana mogu sprovoditi bilo koju aktivnost proizvođačke organizacije.

Ministarstvo može izvršiti priznavanje sektorskih organizacija kao pravnih lica osnovanih na inicijativu organizacija ili udruženja iz područja trgovine, proizvodnje i/ili prerade u sektorima iz člana 3 ovog zakona.

Proizvođačke organizacije, udruženja proizvođačkih organizacija i sektorske organizacije mogu biti korisnici pojedinih mjera uređenja tržišta.

Način i uslovi priznavanja proizvođačkih organizacija, udruženja proizvođačkih organizacija, sektorskih organizacija i proizvođačkih grupa, kontrola zahtjeva za priznavanje i uslovi povlačenja ili ukidanja već priznatih organizacija utvrđuje se propisom Ministarstva.

Prilagođavanje ponude zahtjevima tržišta

Član 21

Mjere poboljšanja kvaliteta, podsticanja bolje organizacije proizvodnje, prerade i promocije, lakšeg praćenja kretanja tržišnih cijena, izradu kratkoročnih i dugoročnih prognoza na osnovu troškova proizvodnje, a koje se odnose na prilagođavanje ponude zahtjevima tržišta utvrđuju se propisom Ministarstva.

Ugovorni odnosi

Član 22

Ministarstvo može, u nekom od sektora iz člana 3 stava 1 ovoga zakona, ustanoviti obavezu da svaka isporuka poljoprivrednog proizvoda od poljoprivrednika prema prerađivaču ili otkupljivaču, mora biti pokrivena pisanim ugovorom između tih strana i/ili da prvi kupci moraju napraviti pisanu ponudu ugovora za dostavljanje tih proizvoda od strane individualnih poljoprivrednih proizvođača.

Organizacija proizvođača koja je priznata u skladu sa članom 17 ovoga zakona može pregovarati u ime svojih članova poljoprivrednika o ugovorima za isporuku poljoprivrednog proizvoda od poljoprivrednika prema prerađivaču ili otkupljivaču.

Ugovori iz stava 1 ovog člana moraju biti zaključeni prije isporuke i u pisanoj obliku.

Ugovor iz stava 1 ovog člana naročito sadrži:

- 1) ugovorne strane;
- 2) prava i obaveze ugovornih strana;
- 3) predmet ugovora;
- 4) cijenu koja je određena ili određiva, rokove, uslove i način plaćanja;
- 5) isporučenu količinu, kvalitet ili sastav ispučenih poljoprivrednih proizvoda i vrijeme isporuke;
- 6) vrijeme trajanja ugovora;
- 7) uslove za prestanak ugovora, sankcije i naknade za neispunjavanje obaveza ugovornih strana;
- 8) način otkupljivanja ili isporuke poljoprivrednih proizvoda;
- 9) uslove za izmjenu ili raskid ugovora u slučaju promijenjenih okolnosti i više sile;
- 10) ostale elemente bitne za predmet ugovora.

Ugovorom se određuje i način međusobnog obavještanja o izvršenju ugovorenih obaveza, način vršenja kontrole tog izvršenja i ostvarivanja prava i obaveza ugovornih strana.

III. TRGOVINA SA DRUGIM ZEMLJAMA

Uvozne i izvozne dozvole

Član 23

U svrhu administrativnog praćenja spoljnotrgovinske razmjene Ministarstvo može propisati obavezu izdavanja uvozne ili izvozne dozvole za proizvode iz sljedećih sektora:

- 1) žitarice;
- 2) šećer;
- 3) sjemena;
- 4) maslinovo ulje i stone masline;
- 5) konoplja;
- 6) voće i povrće i prerađeno voće i povrće;
- 7) vino;
- 8) živo drveće;

- 9) goveđe meso;
- 10) mlijeko i mliječni proizvodi;
- 11) svinjsko meso;
- 12) ovčje i kozje meso;
- 13) jaja;
- 14) živinsko meso;
- 15) etil alkohol poljoprivrednog porijekla.

Izdavanje uvozne, odnosno izvozne dozvole iz stava 1 ovog člana izdaje se po predhodno položenoj garanciji kojom se garantuje da će proizvodi za koje je izdata dozvola biti uvezeni, odnosno izvezeni u periodu važenja dozvole.

Uvozne, odnosno izvozne dozvole iz stava 1 ovog člana izdaje Ministarstvo svakom podnosiocu zahtjeva koji ispuni uslove iz stava 3 ovog člana.

Organ uprave nadležan za poslove carina (u daljem tekstu: Uprava carina) vrši praćenje i kontrolu uvoza i izvoza proizvoda po dozvolama izdatim u skladu sa stavom 1 ovog člana i o tome dostavlja podatke Ministarstvu.

Postupak i uslove za izdavanje uvoznih i izvoznih dozvola, utvrđuje se propisom Ministarstva.

Vrsta, obim, način, rokovi i dinamika izvještavanja iz stava 4 ovog člana utvrđuje se propisom Ministarstva uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove finansija (u daljem tekstu: Ministarstvo finansija).

Carinske kvote

Član 24

Carinske kvote za uvoz poljoprivrednih proizvoda utvrđene međunarodnim sporazumima koje je sklopila Crna Gora raspodjeljuju se primjenom jedne od sljedećih metoda:

- 1) raspodjela kvota prema hronološkom redu datuma prihvatanja carinskih deklaracija;
- 2) srazmjerno količinama koje su zatražene pri podnošenju zahtjeva;
- 3) uzimajući u obzir namjenu proizvoda i kriterijume za ocjenu stanja na tržištu.

Raspodjelu carinskih kvota za uvoz poljoprivrednih proizvoda u skladu s metodom iz stava 1 tačka 1 ovog člana vrši Uprava carina i o tome dostavlja podatke Ministarstvu.

Ukoliko se koristi metod iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana, raspodjelu carinskih kvota za uvoz poljoprivrednih proizvoda vrši Ministarstvo.

Vrstu, obim, način, rokove i dinamiku izvještavanja iz stava 3 ovog člana utvrđuje se propisom Ministarstva, uz saglasnost Ministrstva finansija.

Postupak i uslove za raspodjelu uvoznih carinskih kvota za primjenu metoda iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana, utvrđuje se propisom Ministarstva.

IV. NADZOR

Mjere nadzora

Član 25

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo.

Inspekcijски nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši inspektor za: veterinu, sanitarne, fitosanitarne poslove i poljoprivredni inspektor.

V. KAZNENE ODREDBE

Član 26

Novčanom kaznom od 500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

1) ne omogući obavljanje kontrole na terenu i tokom sprovođenja kontrole na terenu ne dostavi na uvid podatke i dokumentaciju (član 5 stav 3);

2) ne dostavljati tražene podatke vezane za sprovođenje pojedinih mjera uređenja tržišta Ministarstvu (član 8 stav 1);

3) ne vratiti sredstva dobijena na osnovu netačnih podataka, kao i sredstva dobijena suprotno uslovima i odredbama ovoga zakona (član 8 stav 3);

4) goveđe i svinjsko meso namijenjeno javnoj intervenciji ili pomoći za privatno skladištenje, odnosno koje se stavlja na tržište, nije klasifikovano ili nije od trupova, polovina i četvrtina kod kojih je obavljeno klasifikovanje (član 14 stav 1);

5) goveđe meso namijenjeno javnoj intervenciji ili podršci za privatno skladištenje nije dobijeno od životinja starijih od 8 mjeseci (član 14 stav 2);

6) svinjsko meso namijenjeno javnoj intervenciji ili podršci za privatno skladištenje je dobijeno od životinja koje su korištene u priplodu (član 14 stav 3);

7) stavlja na tržište svježe voće i povrće a nije upisano u Registar trgovaca (član 16 stav 1);

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 30 eura do 2.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 150 eura do 6.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 tačka 2 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 30 eura do 2.000 eura.

Član 27

Novčanom kaznom od 500 eura do 5.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

1) ne čuva dokumentaciju pet godina od dana podnošenja zahtjeva na osnovu kojeg su ostvarili pravo (član 8 stav 7);

2) vrši otkup sirovog mlijeka a ne prijavljuje Ministarstvu količinu sirovog mlijeka koja im je dostavljena svakog mjeseca (član 17 stav 1);

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 30 eura do 2.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 150 eura do 6.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 tačka 2 ovog člana kazniće se fizičko lice novčanom kaznom od 30 eura do 2.000 eura.

VI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 28

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Prestanak važenja

Član 29

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe čl. 10 stav 3, 35, 36, 37, 67 Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju („Službeni list CG“, broj 56/09, 34/14 i 1/15).

Stupanje na snagu

Član 30

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a odredbe čl. 9, 10, 11 i 13 primjenjivaće se od 2020. godine.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje zakona sadržan je u članu 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da se zakonom uređuju druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ovim zakonom uređuje se unutrašnje tržište poljoprivrednih proizvoda, kao i trgovina sa drugim zemljama za određene proizvode. Zakon definiše mjere koje se mogu uvesti u cilju održavanja stabilnosti tržišta, programe pomoći u najosjetljivijim sektorima, utvrđuje pravila za stavljanje proizvoda na tržište, definiše korisnike mjera, kontrolu njihovog sprovođenja i druga pitanja od značaja za tržište poljoprivrednih proizvoda.

U Crnoj Gori ne postoji jedinstveni pravni osnov kojim je regulisano tržište poljoprivrednih proizvoda, na način kako je to predviđeno ovim zakonom.

Donošenjem Zakona o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda, stvara se osnov za obezbjeđivanje efikasnog funkcionisanja tržišta poljoprivrednih proizvoda u stabilnim uslovima, kontrolu kvaliteta proizvoda koji se plasiraju na tržište, jačanje konkurentnosti proizvođača kroz formiranje organizacija proizvođača i utvrđivanju jedinstvenih pravila za plasman proizvoda na tržište, uz adekvatnu kontrolu sprovođenja mjera uređenja tržišta.

Donošenje Zakona o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda neophodno je radi:

- usklađivanja sa pravnom tekovinom EU;
- uređenja tržišta poljoprivrednih proizvoda kako bi se omogućilo:
 - sprovođenje intervencija na tržištu, ukoliko se ukaže potreba za tim;
 - primjenu programe podrške za određene sektore;
 - organizovanje poljoprivrednih proizvođača;
 - praćenje cijena poljoprivrednih proizvoda;
 - uvođenje standarda za stavljanje određenih poljoprivrednih proizvoda na tržište;
 - trgovinu poljoprivrednim proizvodima sa drugim zemljama.

Imajući u vidu da su poljoprivredni proizvodi namijenjeni za neposrednu ljudsku upotrebu, kao i to da tržište poljoprivrednih proizvoda obuhvata veliki dio crnogorske privrede, neophodno je uspostaviti mehanizme uređenja tržišta poljoprivrednih proizvoda, organizaciju proizvođača i obezbjediti uvođenje i primjenu jasnih pravila koja se tiču kvaliteta proizvoda koji se plasiraju na tržište. Imajući u vidu navedeno, predložena zakonska rješenja doprinijeće postizanju višeg nivoa organizacije unutrašnjeg tržišta poljoprivrednih proizvoda, stvoriti bolje uslove za formiranje udruženja poljoprivrednih proizvođača u određenim sektorima, kao i mehanizme koji će garantovati kvalitet proizvoda, a sve to u cilju postizanja veće konkurentnosti u sektoru.

Donošenje ovog zakona proisteklo je i iz potrebe usaglašavanja sa pravnom tekovinom EU, a posebno imajući u vidu da u Crnoj Gori trenutno ne postoji jedinstveno zakonsko rješenje kojim je regulisano tržište poljoprivrednih proizvoda.

III. USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Prilikom izrade teksta zakona prenešene su odredbe sljedećih propisa Evropske unije:

Uredba br. 1308/2013 Evropskog parlamenta i Savjeta, od 17. decembra 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda.

IV. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Ovim zakonom uređuju se način i mjere uređenja tržišta poljoprivrednih proizvoda, uslovi za aktiviranje pojedinih mjera uređenja tržišta, korisnici mjera uređenja tržišta poljoprivrednih proizvoda, njihova kontrola i druga pitanja od značaja za organizaciju tržišta poljoprivrednih proizvoda.

U poglavlju I definisan je predmet zakona, značenje izraza upotrijebljenih u ovom zakonu, sektori poljoprivrednih proizvoda na koji se zakon primjenjuje, tržišne godine, sprovođenje mjera uređenja tržišta, administrativna kontrola, prikupljanje podataka i izvještavanje o cijenama poljoprivrednih proizvoda, kao i obaveze korisnika mjera uređenja tržišta.

U poglavlju II definisane su mjere na unutrašnjem tržištu. Obuhvaćene su definicije, način primjene i uslovi za javne intervencije, pomoć za privatno skladištenje, posebne interventne mjere, programi podrške, klasiranje i označavanje mesa, stavljanje proizvoda na tržište, posebne odredbe u sektoru voća i povrća, kao i posebne odredbe u sektoru mlijeka. U ovom poglavlju obuhvaćene su definicije, način i uslovi uspostavljanja proizvođačkih organizacija, udruženja proizvođačkih organizacija i sektorskih organizacija, uslovi za priznavanje proizvođačkih organizacija, postupak priznavanja proizvođačkih organizacija, kao i prilagođavanje ponude zahtjevima tržišta i ugovorni odnosi.

U poglavlju III uređena je trgovina sa drugim zemljama, koja obuhvata administrativno praćenje spoljnotrgovinske razmjene i carinske kvote.

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo. Inspekcijски nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrše veterinarska, sanitarna i fitosanitarna inspekcija, kao i poljoprivredna inspekcija.

Kaznenim odredbama utvrđeni su prekršaji za radnje izvršene protivno odredbama ovog zakona, kao i kazne za izvršeni prekršaj.

V. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE OVOG ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona potrebno je dodatno obezbjeđivati finansijska sredstva iz budžeta Crne Gore.